

Millî Korunma Kanununun tadili hakkındaki kanun tekliflerinin komisyona havale edilen maddelerine dair Bütçe Komisyonu raporu (2/59, 102, 223, 373)

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 2/59, 102, 223, 373

Karar No. 78

30 . IV . 1953

Yüksek Reisliğe

Millî Korunma Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifleri üzerine komisyonumuzca hazırlanan lâyiha metninin Umumi Heyette müzakeresi sırasında bâzı madde ve fıkraların değiştirilmesi ve yeniden bâzı madde ve fıkralar eklenmesi hakkında verilen takrirler Umumi Heyetçe nazarı dikkate alınarak komisyonumuza havale edilmiş ve bunlardan bir kısmı ise Başkanlık Divanınca doğrudan doğruya komisyonumuza tevdi edilmiş olduğundan Adalet, Maliye ve Ekonomi ve Ticaret vekâletleri temsilcileri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edilmiştir.

Muvakkat birinci maddenin (1) işaretli fıkrasının (Tasarının birinci maddesinde meskenler ve ticarethaneler için gösterilmiş olan tarihlerin hitamından önce bu muvakkat maddede yazılı hükümler 13 ve 57 sayılı kararnamelerle ilân edilen yerlerde tatbik olunur.) Şeklinde değiştirilmesini teklif eden İzmir Mebusu Halil Özyörük'ün takriri üzerine cereyan eden müzakere sonunda 13 ve 57 sayılı kararnamelerin kanun metninde yer alması muvafık görülmemiş ve metin takrir sahibinin, kanun hükümlerinin tatbiki için Hükümete takdir hakkı verilmiyerek bugünkü statükonun aynen muhafazasını istihdaf eden maksadını da ifade edecek şekilde tesbit olunmuştur.

Bundan başka kanunun 2 nci maddesi hakkında İzmir Mebusu Halil Özyörük ile Trabzon Mebusu Cahid Zamangil tarafından verilen iki takrirdede madde metnindeki 5020 sayılı Kanunun kaldırıldığına ait ibarenin tatbikatta tereddütleri ve ihtilâtları mucip olabileceği ileri sü-

rülmüş olduğundan 2 nci madde takrir sahiplerinin tereddütlerini de bertaraf edecek şekilde yeniden tanzim edilmiş olmakla beraber diğer taraftan muvakkat birinci maddenin (1) işaretli fıkrasına ayrıca (5020 sayılı Kanunun yerine) ibaresi eklenmiş ve bu suretle muvakkat maddelerin vaz'ındaki maksat ve gayenin sarih bir surette ifadesi temin edilmiştir.

Maraş Mebusu Abdullah Aytemiz'in, gerek mazbut gerek mülhak vakıflara ait bütün gayrimenkullerden musakkaf olanlar hakkında bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Millî Korunma Kanununun 30 ncu maddesi hükümlerinin tatbik edilmemesi hakkında muvakkat birinci maddenin (1) işaretli fıkrasına bir bent eklenmesi hakkındaki teklifi, ne her hangi bir âme hükmi şahsına, ne de hususi hukuk hükmi şahıslarından hayri maksatlarla kurulanlardan her hangi birisine tanınmamış olduğu cihetle bu kanunun tatbiki bakımından gayrimenkul sahiplerinden yalnız vakıflara böyle istisnai bir hakkın tanınması doğru görülmemiş ve bu mütalâa ile takrir reddedilmiştir.

Muvakkat birinci maddenin (II) işaretli fıkrasının (c) bendi olarak komisyonumuzca hazırlanmış olan metin tatbikatta maksadı temine kâfi bulunduğu ve değiştirilmesi halinde bâzı karışıklıklara sebebiyet verebileceği kanaatine, yapılan uzun müzakerelerden sonra, varılmış olduğundan Konya Mebusu Hidayet Aydiner'in bu bendin (Aynı belediye hudutları içinde bir kimsenin ikametgâhı olduğu halde ondan başka olarak iş yerleri hariç olmak üzere kiralandığı yerler ve sayfiyeler hakkında bu ka-

nunun neşri tarihinden itibaren) şeklinde değiştirilmesini teklif eden tavriri kabul edilmiştir.

Muvakkat birinci maddenin (II) işaretli fıkrasının (ç) bendinde komisyonumuz sadece müstakillen mesken olarak kiraya verilmiş gayrimenkule sahip olmak halini mütalâa etmiş iken Maraş Mebusu Abdullah Aytemiz bu mevzuda bu gibi gayrimenkullerde şayi hissəsi olanların da metne ilâvesini bir tahrir ile teklif etmiş ve bu tahrir nazarı dikkate alınmak suretiyle komisyonumuza havale buyurulmuştur.

Komisyonumuz, mevzuun müzakeresi sonunda teklifi prensip olarak ekseriyetle kabul etmiş ve (ç) bendini bu esasa göre yeniden tesbit eylemiştir.

İstanbul mebusları Fûruzan Tekil ve Bedri Nedim Göknil ile Manisa Mebusu Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu' tarafından verilen bir tahrir ile (Kanunen mecbur olmadığı halde kiracı tarafından kendi rızalarıyla verilen bir hususi zammın ilâvesiyle kiralaları kanuni halderi aşan gayrimenkullere Millî Korunma Kanununun 30 neu maddesinin tatbik olunmamasını) tazammun eden bir hükmün (f) bendi olarak muvakkat birinci maddenin (11) işaretli fıkrasına eklenmesi teklif olunmuştur.

Millî Korunma Kanununun 30 neu maddesi intizamı âmmeye taallûk eden hükümleri ihtiva etmekte ve mukavele serbestisini tahdit eylemektedir. Hukuk prensiplerine göre âmir hükümler mukavele ile değiştirilemeyeceği cihetle kanunda âmir hükümleri değiştirir mahiyette istisnai hükümler vaz'edilmesi kanunun ruhuna uygun görülmediğinden teklif komisyonumuza kabule şayan görülmemiştir.

Muvakkat birinci maddenin (11) işaretli fıkrasına (g) bendi olarak (mal sahibi ile kiracı arasında anlaşmaya dayanan kira âkitlerine) şeklinde bir hüküm ilâvesi teklifini ihtiva eden İstanbul Mebusu Bedri Nedim Göknil ile Rize Mebusu İzzet Akçal'ın müşterek imzalı tahrirlerine yukarıda izah edilen sebeplerle komisyonumuza iştirak olunmamıştır.

Muvakkat ikinci maddenin (I) işaretli fıkrasının (muvakkat birinci madde gereğince muvakkat hükümlerin yürürlüğe konulduğu yerlerde 1. V. 1953 tarihinden itibaren 1939 yılındaki belli son kira bedellerine) şeklinde tadilini isti-

yen İzmir Mebusu Halil Özyörük'ün buna ait tavriri komisyonumuzda görüşüldü.

Bu fıkra, bir taraftan muvakkat birinci maddenin (I) işaretli fıkrasıyla daha açık şekilde ahenkli hale getirilmesi, diğer taraftan kanunun meriyetine ait 3 neu madde hükmüyle mütenazır olması bakımından ve tahrir sahibinin maksadını da ihtiva edecek şekilde yeniden tanzim olunmuştur.

Muvakkat 2 nei maddenin (I) işaretli fıkrasının (b) bendi ile komisyonumuz meskenlerde 1953 yılı için % 50, 1954 ve 1955 yılları içinde yüzde yüz ilâveyi kabul ve teklif etmiş idi. İzmir Mebusu Halil Özyörük bir tahrir ile meskenlere 1953 yılı için dahi yüzde yüz zam yapılmasını teklif etmiş bilâhara bu teklifinden sarfınazar eylemiş iken Çorum Mebusu Hüseyin Ortakçıoğlu'nun benimsemesi üzerine teklif nazarı dikkate alınarak komisyonumuza havale olunmuştur.

Yapılan müzakere sonunda mesken kiralalarına kademeli bir zam yapılması muvafık olacağı hakkındaki komisyon noktai nazarı, esasen 1953 yılının hitama ermesine az kalmış olması da göz önünde tutularak muhafaza edilmiş ve teklif uygun görülmemiştir.

(Bu kanunun yürürlüğe girmesinden evvel kiraya verilmiş gayrimenkullerde kiracıya gayrimenkulü başkasına kiralamak veya devretmek hakkını veren sözleşme şartları, bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra kiracıyanın rızası olmaksızın devam edemez) şeklinde yazılı olan muvakkat 4 neu maddenin (II) işaretli fıkrasının tayyını istihdaf eden Konya Mebusu Hidayet Aydın'ın tavriri bu hükmün Millî Korunma Kanununda halen mevcut bulunması göz önünde bulundurularak kabule şayan görülmemiş ve bu suretle bu fıkra ile alâkalı görüldüğünden dolayı komisyona verilmesi istenen III neu fıkrada, takaddüm eden fıkralarda değişiklik yapılmadığı cihetle aynen bırakılmıştır.

Bundan başka bu lâyiha ile, boşalan gayrimenkullerin bu kanunun şümulü dışında bırakılmaları umumi heyetçe kabul edilmiş olduğundan mal sahiplerinin rızası hilâfına yapılacak devirler bu hükmü za'fa uğratacak mahiyettedir.

İzmir Mebusu Avni Başman ile Bursa Mebusu Halûk Şaman, muvakkat 5 nei maddenin

(II) işaretli fıkrasına (Millî Korunma Kanununun neşrinden itibaren hiç kiraya verilmemiş meskenler ile meskenden başka yerler işbu tadil kanununun meriyete girmesi akabinde serbestçe kiralanabilir) şeklinde bir hükmün eklenmesini teklif etmişlerdir.

Bu teklif muvakkat birinci maddenin (II) işaretli fıkrasının (a) bendi ile esasen derpis ve kabul edilmiş olduğundan komisyonumuzca ayrıca nazarı dikkate alınmasına mahal görülmemiştir.

İstanbul Mebusu Salamon Adato'nun Bina Vergilerine zam icrasına ve alefimum memur ve hizmetlilere mesken tazminatı ödenmesini istihdaf eden ve Umumi Heyetin reyine arz edilmeksizin Başkanlık Divanıca doğrudan doğruya diğer takrirler ile birlikte komisyonumuzca tevdi edilmiş olan takrirleri mevzu ile alâkası görülmediğinden dolayı kabul edilmemiştir.

Yapılan talep üzerine Umumi Heyetçe komisyonumuza iade buyurulan muvakkat 7 nci madde yeniden müzakere edilerek ilişik şekilde tesbit olunmuştur.

İkinci madde, muvakkat birinci maddenin (I) işaretli fıkrası hakkında yukarda verilen izahat gereğince yeniden tanzim edilmiştir.

Bu suretle komisyonumuzca yeniden hazırlanan madde ve fıkralar Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis

Reisvekili

Bursa

Giresun

K. Yılmaz

M. Şener

Bu rapor Sözcüsü

Diyarbakır

Ankara

M. R. Bucak

M. Bayramoğlu

Diyarbakır

Elâzığ

Eskişehir

Y. Azizoglu

Ö. F. Sanac

A. Potuoğlu

İstanbul

İstanbul

İzmir

E. Adakan

H. Hüsmen

T. Gürerk

Kastamonu

Kırklareli

Konya

H. Türe

Ş. Bakay

M. A. Ülgen

Malatya

Mardin

Sürid

M. S. Eti

R. Erten

B. Erden

Trabzon

Urfa

C. R. Eyüboğlu

N. Açınal

İmzada bulunamadı

Sivas

Sözleşme terimi ve 7 nci maddenin Gelir ve Esnaf vergilerine dair istisnai hükmü üzerinde söz hakkım mahfuzdur.

H. İmre

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

MUVAKKAT MADDE 1. — I - Hükümetçe şimdiye kadar ilân edilmiş olan yerlerde, birinci maddede yazılı tarihlerin hitamına kadar 5020 sayılı Kanun yerine aşağıdaki maddelerde yazılı hükümler tatbik edilir ve bu yerlerde 2490 sayılı Kanunun bu kanuna aykırı hükümleri tatbik olunmaz.

MUVAKKAT MADDE 1. — II - c) aynı Belediye hudutları içinde tamamen veya müstakillen oturulabilecek nispette şayi hisse olarak kendisine veya birlikte yaşadığı eşine ait ve mesken olarak kiraya verilmiş gayrimenkulü bulunanların bu gayrimenkulü Millî Korunma Kanununun 30 ncu maddesi hükmüne tâbi değilse kiracı olarak işgal ettiği mesken hakkında bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten;

MUVAKKAT MADDE 2. — I - Muvakkat birinci madde gereğince bu kanun hükümlerinin

tatbik edileceği yerlerdeki gayrimenkullerin, bu kanunun neşrini takibeden ay başından itibaren, 1939 yılı içindeki son akitle belli olan kira bedellerine;

MUVAKKAT MADDE 7. — Bu kanuna göre yapılan zamlar, Bina Vergisi Kanunu mucibince tadile esas olamaz. İradı gayrisâfi ve kira üzerinden alınmakta olan her türlü Özel İdare ve Belediye vergi ve resimlerine ve bunların zam kesirlerine ve Esnaf Vergisi matrahına (5020 sayılı Kanunla yapılan zamlar hariç), bu kanunun tatbik olduğu müddetçe, aksettirilemez ve Esnaf muaflığı şartlarının tesbitinde (5020 sayılı Kanunla yapılan zamlar hariç) nazara alınmaz.

MADDE 2. — Millî Korunma Kanununun 4648 sayılı Kanunla değiştirilen 56 ncı maddesinin VIII nci bendi meriyetten kaldırılmıştır.